

הנמכת תנועה לפני גרונית ■ משקלי השמות בגזרות נל"י / ה ונל"א

המשקל ומשמעותו	גזרת נל"י/ה	גזרת נל"א
קטלון שמות מופשטים / אחרים	נקיון, חזיון, בזיון, הגיון, פליון, זכיון / גליון	קפאון, צמאון, דפאון / בפטאון (כתב עת)
קטלון שמות מופשטים	דמיון, פריזון, פדיון, שויון, צביון, רפיון, רעיון	
קטאי שמות מופשטים / אחרים	פנאי, תנאי, בלאי, תנאי, לנאי	מצאי, מלאי / טלאי
קטאי (=קטל) בעלי מקצוע	בנאי, כבאי, חזאי, גבאי	פלאי (סוהר)
בעלי תכונה	רמאי, בדאי, זכאי, רשאי	קנאי
כאבים ומכשירים	גלאי, שנאי	
קטלון בעלי מקצוע	קנזן, זכנן, סקנן, שחנן, נסנן, תלנן	קרנן [ק-ר-א]
בעלי תכונה	שתנן, פתנן, בכנן, בלנן	
כאבים ומכשירים	גרנן*	
קטלון מקומות	חניון, קניון (מרכז קניות)	
קוטל (בינוני פועל בניין קל)	רועה, כורה, אופה, רואה חשבון, הוגה דעות	רופא
קטיל (בינוני פועל בניין קל)	תלוי, פנוי, רצוי, בנוי, רפוי, בלוי, גלוי, קנוי	פלוא, פרוא, קפוא / קרוא (מוזמן), נשווא קרוי, סמוי, נשווי, מצוי, חבוי
מקטיל (בינוני בניין הפעיל)	מרצה, מנחה	ממציא, מצביא (מנהיג צבאי)
כאבים ומכשירים	מקפיא (פריזר)	
מקטל כאבים ומכשירים	מצלה (מנגל), ממחה (בלנדר), מטפה (מכל לכיבוי אש)	
מקטל כאבים ומכשירים	מתלה, מכסה	מנשא, מקרא (במפה)
מקטלה כאבים ומכשירים	מקראה 1. מיקרופיש או מיקרופילים 2. קיצור של מקראת עזר [טלפרומפטר]	
מקטלה כאבים ומכשירים	מקראה (ספר לימוד הכולל טקסטים שונים)	
מקטלה מקומות	מטוואה (בית מלאכה לטוויית חוטים)	מדשאה, מרפאה, מכלאה, מסבאה
מקטל מקומות	מרעה, מצפה, מכרה, מבנה, מקנה בהנמכת תנועה: מחסה, מעלה, מעבה (מעבה היער)	מכלא (מתחם מגודר וסגור לבעלי חיים), מקשה [ק-ש-א]**
משמעות שונות	משנה, מלוה, מתנה / בספורט: מקצה, משחה	מקרא (פסוק בתנ"ך), מקפא (גילי), מבטא
שם עצמה - בניין קל	מפנה, משנה, מתנה	ממצא
קטלה שם עצמה - בניין קל	בדיה, ראנה, מננה, רונה, חננה, חונה, הונה, מחאה [מ-ח-ה]	
קטילה שם עצמה - בניין קל	בניה, כפיה, זכיה, פניה, קליה, שהיה, חניה, שגיא	קריאה, מציאה, פליאה, נשיאה
קטיל שם עצמה - בניין סוצל	שנוי, זכוי, פנוי, מנוי, לוי, ודוי, רשוי, בנוי	בוא, צוא, ודוא, מלואים, נשואים בטוי, דכוי, חטוי, מלוי, נבוי, רפוי
קטלה שם עצמה - בניין סוצל	צנאה [צ-ו-ה]	
הקטלה / אקטלה שם עצמה - בניין הסוצל	הפרנה, הפלה, השקנה, הדמנה / אפלה הרצאה, השואה, החיאה, הסואה, התראה	החטאה, הקפאה, המצאה, המראה
התקטלות שם עצמה - בניין התפעל	התחזות, התגלות, השתנות, הדמות [ד-מ-ה]	התמצאות, התבטאות, התמלאות

*גריין הוא קטע קצר ממשך, מפרסומת או מסרט, שתפקידו ליצור עניין בהמשכו (בלועזית: teaser). || **שדה של קישואים, של אבטיחים, של מלונים וכדומה.

- כדי למצוא את השורש של שם יש לחפש משפחות מילים. למשל, **כְּלָאִי** – כלא, כולא, כליאה ← שורש **כ-ל-א**; **רְשָׁאִי** – מרשה, הרשיתי, להרשות ← שורש **ר-ש-י/ה**; **קְרָאָן** – מקריא, קרא, לקרוא ← שורש **ק-ר-א**; **מְלָאִי** – מילא, מלא, ממולא ← שורש **מ-ל-א**
- על מנת למצוא את השורש של שם פעולה יש למצוא את צורת עבר נסתר של הפועל באותו הבניין.
לדוגמה, **הַמְרָאָה** – הוא אתמול המריא ← שורש **מ-ר-א**; **הַלְוָאָה** – הוא אתמול הלווה ← שורש **ל-ו-ה**
צְוָאָה – הוא אתמול ציווה ← שורש **צ-ו-ה**; **מְחָאָה** – הוא אתמול מחה ← שורש **מ-ח-ה**

מְמַחֶה [מ-ח-ה/ה]

מְטַפֵּה [ט-פ-ה/ה]

מְרָאָה [ר-א-ה/ה]

מְצַלֶּה [צ-ל-ה/ה]

משקלים מיוחדים בגזרת נל"ה

❖ שמות בסיומת הָ – *פז פו רוב שמות תואר*

קָטָה – נָכָה [נ-כ-ה], נָאָה, יָפָה, שְׁוָה, קָשָׁה, עָבָה, רָפָה, קָצָה [Ⓢ] בנסמך: יָפָה עיניים, קָצָה חוט, קָשָׁה יום וכו'

קָטָה – גָּאָה [ג-א-ה]⁽¹⁾, לָאָה⁽²⁾, כָּהָה⁽³⁾, קָהָה⁽⁴⁾

❖ שמות שונים שלה"פ שלהם היא יו"ד נחה או חסרה – *פז פו רוב שמות עצם אופטימי*

קָטִי – לָפִי [נ-פ-ה], חָלִי, עָבִי, קָשִׁי, שְׁזִי, רָאִי⁽⁵⁾ [Ⓢ] בכתב מלא עם וי"ו: יופי, חולי, עובי, קושי, שווי

קָטוּת – גָּאוּת [ג-א-ה]⁽¹⁾, לָאוּת⁽⁶⁾, קָהוּת⁽⁷⁾, רָעוּת⁽⁸⁾

קָטוּת – שְׁטוּת [ש-ט-ה], תָּלוּת, זָכוּת, דָּמוּת, בָּלוּת, רָאוּת, רְשׁוּת, גְּנוּת, זְנוּת, כְּסוּת, פְּדוּת, לְקוּת⁽⁹⁾

קָטוּת – טָעוּת [ט-ע-ה], גָּלוּת, חָזוּת, נְכוּת, חְסוּת, שְׁהוּת⁽¹⁰⁾

קָטוּן – חָזוּן [ח-ז-ה], רָזוּן, רָצוּן, הָמוּן, יָגוּן

מְקָטָה (מְקָטָה) – מְצָה [צ-ו-ה]⁽¹¹⁾, מְשָׁנָה⁽¹¹⁾, מְרָמָה, מְקָשָׁה⁽¹²⁾, מַחְלָה

מְקָטִית – מְרַבֵּית [ג-ב-ה], מְרַבֵּית, מַעֲלִית, מְסַכֵּית⁽¹³⁾

תְּקָטוּת – תְּרַבּוּת [ר-ב-ה], תְּחַרּוּת

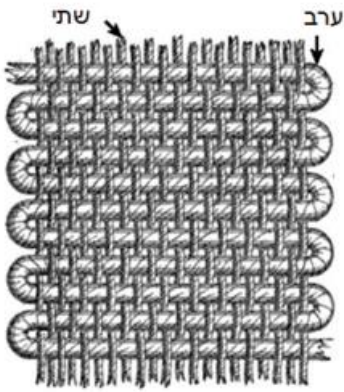
תְּקָטָה (תְּקָטָה) – תְּקוּהָ [ק-ו-ה], תְּגָרָה, תְּחַנָּה

תְּקָטִית – תְּבַנֵּית [ב-נ-ה], תְּפַנֵּית, תְּרַמֵּית, תְּגַלֵּית, תְּמַצֵּית, תְּכַלֵּית, תְּרַבֵּית, תְּדַמֵּית, תְּשַׁתֵּית [ש-ת-ה]⁽¹⁴⁾

⁽¹⁾ מהשורש ג-א-ה גם: גָּאָה⁽²⁾ עייף, תשוש⁽³⁾ שאינו בהיר⁽⁴⁾ שאינו חד⁽⁵⁾ למשל: קָצַר רואי⁽⁶⁾ עייפות⁽⁷⁾ למשל: קהות חושים⁽⁸⁾ מהשורש ר-ע-ה גם המילים: רַע (חבר) ורַעֲנָה (אישה נשואה)⁽⁹⁾ למשל: לְקוּת למידה⁽¹⁰⁾ גם: שְׁהוּת

⁽¹¹⁾ שתי משמעויות: א) הַמְשָׁנָה – אוסף ההלכות של התורה שבעלפה שנערכו על ידי רבי יהודה הנשיא בשישה קבצים (שישה סדרי משנה) בשנת 200 לספירה לערך. ב) תורה, תיאוריה או דוקטרינה של הוגה דעות או של קבוצת אנשים בתחום מסוים, למשל: מְשָׁנָתוֹ של הרמב"ם, מְשָׁנָתוֹ של הפילוסוף ברוך שפינוזה, מְשָׁנָתָם של כוהני הדת.
⁽¹²⁾ מְקָשָׁה [ק-ש-ה] – דבר שהוא שְׁלֵמוּת אחת בלי חיבורים של חתיכות-חתיכות. רווח בעיקר בצירוף מְקָשָׁה אַחַת.
⁽¹³⁾ חלק מן הצירוף חֲלוּן מְסַכֵּית – חלון עשוי פסיפס של זכוכית צבעונית (נכתב גם בשי"ן: מְשַׁכֵּית). בלועזית: ויטראזי (צרפתית).

⁽¹⁴⁾ לשורש ש-ת-ה שתי משמעויות: א) לגמוע נוזלים, **לשתות** (drink); ב) לְאָרוֹג או לרקום, למשל בצירוף **שְׁתִי וְעָרֵב**, ומכאן בהשאלה להוות **יסוד** או **בסיס**, למשל במילה תְּשַׁתֵּית או בהקשר של אָבִיךָ הַשְּׁתִיָּה שהייתה בקודש הקודשים של בית המקדש ושעל פי חז"ל ממנה הושתת העולם. שורש המילים הַשְּׁתִיָּת וְהַשְּׁתִיָּת ש-ת-ת הוא שורש תנייני הנגזר משם העצם תְּשַׁתֵּית.

שְׁתִי וְעָרֵב היא שיטת אריגה שבה שזורים חוטי אריג אופקיים בין חוטים אנכיים ויוצרים יריעת בד צפופה. בשל צורת השזירה הצפופה, המושג שתי וערב משמש בהשאלה לתיאורים שונים בתחומי המשפט, השירה, תכנון הערים ועוד. (מתוך *ויקיפדיה*, האנציקלופדיה החופשית)